

předkladateli jako věřiteli-postupníku (oprávněn nebyl) — leč že mu byl postup oznámen. A tak se to má také v našem případě: předkladatel saldované poukázky platí za zmocněna peníz vybrati, aniž by však poštovní úředník věrohodnost zmocnění zkoušeti povinen byl (§ 133 čís. 2 b) pošt. řádu), neboť tato obtíž se úřadu, jenž denně vyplácí poukázek velké množství, ukládati nemůže. Postup tedy, aby působil proti dlužníku, musí mu býti oznámen. V daném případě pak nebylo ani tvrzeno, že se oznámení stalo. Žalobkyně při líčení toliko uvedla, že poštovní úřad uznal postup tím, že úředníkům banky A., kteří pro peníze přišli a jež on znal, peníze vyplatil. Jak jej však mohl uznati, když mu ani oznámen nebyl? Nikoli neuznal tím postup, o němž ani nevěděl, nýbrž jen věrohodnost zmocnění: toto dále nezkoumal, ač k tomu byl oprávněn. Také neprávem mluví žalobkyně o »poštovním úřadě«, neboť poštovní řád jmenuje tu »poštovního zřizence«. Otázka: jest tento k nějakému uznávání postupu oprávněn? Ale vůči erárním pokladnám nestačí pouhé oznámení postupu. Dlužník musí přece oznámení takové zkoumati, je-li věrohodné. Nemůže přece platiti na oznámení jakékoli neznámé osoby, jež se jako postupník hlásí, musí počítati s tím, že to může býti podvod, že věřitel ničeho o tom neví. Ale i když oznámení má tu formu, jako by pocházelo od věřitele, na př. formu dopisu podepsaného jménem věřitelovým, nevyhne se zkoumání, neboť dopis může býti fingoán nebo padělán. Dlužník musí tedy po případě se informovati, konati šetření. Ale tato obtíž nemůže erárním pokladnám — úředníku a ní zaměstnanému — býti ukládána, na to není také úřad zařízen. Proto ustanovuje nař. min. sprav. a fin. ze dne 24. října 1897, čís. 251 ř. zák., že postup pohledávek příslušících proti eráru a u nějaké státní pokladny splatných musí u předložení listinného výkazu oznámen býti u úřadu k poukázání výplaty příslušného (§ 1), úřad tento že má podané doklady zkoumati a není-li postup neproveditelným nebo vůbec nepřipustným, výkon naříditi (§ 2). Neshledá-li doklady dostatečné, žádost zamítne. Tento postup žalobkyně nezachovala, její lidé mohli tedy vůči poštovnímu úřadu platiti pouze za prostředníky ústavu, na jehož jména poukázky zněly. Mohlo by se sice říci, že pokud jde o sporných 12.000 K, byl postup oznámen eráru v žalobě, ale právě i tento postup, a zvláště on, byl by se musil státi dle uvedeného předpisu, t. j. příslušnému úřadu poukazujícímu a u předložení listinných průkazů. To se však nestalo, průkazy nebyly žádné podány a oznámení stalo se jen vůči fin. prokuratuře, již žaloba doručena byla, jež však není úřadem poukazujícím. Věřitelem eráru zůstal tedy žalobkynin postupitel a ona není k žalobě legitimována.

Čís. 1341.

Posuzování právních poměrů v území nově připojeném (Hlučínsku).

Dle německého občanského zákonníka musí si oprávněný sám provésti zařízení, potřebné k výkonu služebnosti, a nemůže žádati, by mu je provedl vlastník služebného pozemku.

(Rozh. ze dne 7. prosince 1921, Rv II 311/21.)

Smlouvou ze dne 24. srpna 1916 nabyli žalobci práva choditi a jezdit po pozemku žalovaných v L. na Hlučínsku. Žalobě, již se v r. 1921 domáhali odstranění plotu a všech zařízení, překážejících výkonu služebnosti, procesní soud první stolice vyhověl. Odvolací soud rozsudek potvrdil. Důvody: Po právní stránce namítá odvolání, že dle § 472 obč. zák. jest vlastník služebného pozemku pouze povinen, výkon služebnosti trpěti, pokud se týče zdržeti se všeho, co by výkonu překáželo, že v napadeném rozsudku se požaduje úkon, totiž odstranění plotu, jenž tam byl již v době zřízení služebnosti. Žalobci prý nabyli služebnosti jen dle tehdejšího místního stavu a nemohou se nyní domáhati, by jim byl výkon služebnosti usnadněn, ježto prý by to bylo rozšířením služebnosti ve smyslu § 484 obč. zák. Dle § 495 obč. zák. jest vyměřiti pro služebnosti tolik prostory, kolik jí třeba a kolik místo dovoluje. Jest samozřejmo, že vývody odvolání nejsou správné. V ý k o n služebnosti vyžaduje sice pouze, by vlastník něco trpěl neb opomenul, z ř í z e n í služebnosti však vyhledává opatření, jež jsou nutna k tomu, by služebnost mohla býti vykonávána, ježto by jinak celé právní zařízení služebnosti bylo bezúčelným a nemělo by smyslu. Právě zmíněný § 495 obč. zák. praví jasně a zřetelně, že zřízení služebnosti vyžaduje taková zařízení vlastníka, by bylo lze služebnost vykonávati.

N e j v y š š í s o u d žalobu zamítl.

D ů v o d y:

Sporná služebnost zakládá se na smlouvě ze dne 24. srpna 1916, což je bezesporo. Tu nejprv řešiti jest otázku, kterého práva nutno v tomto případě použiti. Dle § 3 čís. 1 a 2 nař. vlády republiky Československé ze dne 11. března 1920, čís. 152 sb. z. a nař., dle něhož zákony a nařízení v postoupeném území nově zavedené nemají účinku na jednání, která se stala přede dnem, kdy ony zákony a nařízení tam nabývají účinnosti, a na práva, jichž kdo nabyt dříve podle zákonů tam dosud platných, a právní účinky jednání a skutečností, jež se staly před účinností zákonu nově zavedených, posuzovány mají býti dle zákonů platných tam v době, kdy účinky ty nastaly, pak-li by tím dotčena byla práva osob třetích, kdyby posuzovány byly dle zákonů nově zavedených, užití dlužno v tomto případě práva říšsko-německého. Právo říšsko-německé jest nejvyššímu soudu, pokud jde o předpisy na služebnosti se vztahující, známo, i netřeba tedy o něm důkazu (§ 271 c. ř. s.). I podle tohoto práva platí římsko-právní zásada, že služebnost nemůže záležeti v činění majitele služebné věci, nýbrž že tento pouze může býti povinen, aby trpěl, by osoba oprávněná věci jeho tak onak užívala, anebo aby sám ne činil (opomenutí), k čemu by jinak dle obsahu práva vlastnického oprávněn byl: platí zejména o služebnostech pozemkových (§ 1018 něm. obč. zák.), i jest zvláště vytčeno, že má-li oprávněný na služebném pozemku nějaké zřízení, musí ho sám v řádném stavu udržovati, pokud toho zájem vlastníkův vyžaduje. Z toho všeho jest úplně zřejmo, že také zřízení k výkonu služebnosti potřebné musí si oprávněný provést sám a nemůže žádati, aby mu je vlastník pozemku provedl. V případě o který jde, záleží služebnost žalobců v právu po pozemku žalovaných na vhodném místě choditi a jezdit, aby se z veské silnice na pozemek oprávněný dostali.

Žaloba si stěžovala, že žalovaní překáží žalobcům ve výkonu tohoto práva tím, že na služebním pozemku zřídili plot, jenž jim cestu znemožňuje. Žalobní prosba pak žádala odstranění nejen tohoto plotu, ale i všech jiných zřízení, jež výkonu práva jízdy překáží, ale v celém řízení neudali žalobci, jaká jiná zřízení by to ještě byla. Pouze místním ohledáním vyšlo na jevo, že by po případě byla překážkou i studně. Možno míti tedy zření pouze k plotu a nejvýše ještě, ač to žalobci sami neuplatňovali, také k studni. Kdyby žalovaní tyto překážky — plot, po případě i studni — byli zřídili teprv po zřízení sporné služebnosti, bylo by to rušení práva žalobců a byli by tito oprávněni odstranění překážek (rušení) žádati. (§ 1028 n. obč. zák.) Tomu ale tak není. Po doznání, které žalobci v odvolacím sdělení učinili, jest bezesporo, že plot i studna stály již při zřízení služebnosti a zápisu její do knih, a že žalobci při uzavření smlouvy ze dne 24. srpna 1916 věděli, že plot a studně existují. Nejde tedy o porušení zřízeného práva služebnosti, nýbrž o to, aby se provedlo zařízení k výkonu služebnosti potřebné: k tomu ale nejsou povinni majitelé služebného pozemku (žalovaní), nýbrž musí si to oprávnění (žalobci) provést sami a to na svůj náklad. Musila by tedy žalobní prosba zníti tak, že by poznačila nejprv »vhodné místo«, kudy se choditi a jezdit má, a žádala, aby žalovaní uznáni byli povinnými trpěti, by oni, žalobci, překážky chůze a jízdy na tom místě stávající odstranili, nemůže ale odstranění žalovaným ukládati. To by bylo možno jen, kdyby tato povinnost byla bývala majitelům služebného pozemku buď hned ve smlouvě nebo pozdější úmluvou uložena, kdyby tedy pro ni byl zvláště titul, z něhož by takový obligační nárok platně byl vzešel. Vyvozovati tuto povinnost z pouhé služebnosti jako věcného práva nelze. Rovněž ale nelze za to míti, jak žalovaní tomu chtějí, že se ta povinnost rozuměla sama sebou, když při smlouvě ze dne 24. srpna 1916 překážky už stávaly: bylo by násilné, této smlouvě takový smysl přikládati. Takové ustanovení smlouvy (§ 1021 a 1022 něm. obč. zák.) připouští a pojímá potom povinnost takto uloženou jako reální břemeno, předpokládaje ovšem, že stihá každého držitele služebného pozemku (§ 1105 něm. obč. zák.). Zde ale takové ustanovení smlouva dle obsahu svého, jenž jest nesporný, neobsahuje. K stejným důsledkům došlo by se i dle práva československého. Jestliže odvolací soud dovozuje tu z § 495 obč. zák., že propůjčení služebnosti zavazuje propůjčitele také k provedení zařízení, jehož k výkonu služebnosti třeba, tedy daleko přestřeluje: § ten toliko stanoví, že byla-li stará cesta zničena, musí nový prostor poukázán býti, nepraví ale, kdo ho má zříditi, o tom mluví § 483 řka, že to náleží na oprávněného.

Čís. 1342.

Dědicové mohou i před dojitím úmrtního zápisu notáře oznámiti soudu, že si pozůstalost projednají sami (čl. IX. zákona ze dne 1. dubna 1921, čís. 161 sb. z. a n.).

(Rozh. ze dne 13. prosince 1921, R I 1039/21.)

Poručník nezl. dědice oznámil pozůstalostnímu soudu, že si projedná pozůstalost sám, ač soud dosud neodevzdal pozůstalost notáři nebo ne-